Tafod Elái

GORFFENNAF 1991 Pris 25c RHIF 59

DATHLU DAU BENBLWYDD

Ni bu noson fel nos Sul Mehefin y degfed-ar-hugain ym Methlehem, Gwaelod y Garth. Ni ddisgwylir un eto. Dau ddiacon yn dathlu penblwydd yn naw deg! Y ddau wedi eu geni y drws nesa i'w gilydd, a dim ond tridiau sy'n eu gwahanu. Peth prin, sobor o brin, bellach yw brodorion o'r Gwaelod. Dyna yw'r ddau yma.

Cyfeirio ydw i at T.W. Thomas, Greenhurst, Pentyrch, neu a rhoi iddo ei enw yng Ngorsedd Beirdd Ynys Prydain, Ab Eos. Mae'n un o Gymrodyr yr Eisteddfod Genedlaethol. A'r llall yw Trefor Phillips, sy'n byw yn yr Eglwys Newydd. Mae'r ddau yn rhan o'r wythien fawr yn y Gwaelod, Y PHILIPIAID, teulu dylanwadol ac a gyfrannodd lawer i'r fro, ac yn arbennig i'r capel. Mae dyled Bethlehem yn fawr iddynt.

Codwyd y ddau o dan weinidogaeth y patriarch R.G. Berry, ac y mae dylanwad y gwron hwnnw yn drwm arnynt. Gwir i T.W. a Trefor fynd i feysydd gwahanol. Trefor â diddordeb mawr mewn chwaraeon ac yn fedrus fel cricedwr a bowliwr a deil i gymryd diddordeb mawr yn y gemau yna. Ni chadd yr iechyd gorau yn ddiweddar ac am hynny ni fedrodd fynd a dod fel y dymunai. Ond fe'i gwelir yn gyson yn y Gymanfa. Un o gynheiliaid y sefydliad hwnnw.

T.W. Thomas a Trefor Phillips

Deil T.W. yn fythol wyrdd. Yn yr oedfa bob Sul ac fe wyddoch ei fod yno! mae'n porthi, ffenomenon anghyffredin y blynyddoedd hyn a pharod yw i ddyblu'r gân yn fynych. Gŵr ydyw a gymrodd ddiddordeb mawr yn ei fro ac y mae'n fwnglawdd o wybodaeth a hanesion difyr am gymeriadau yr ardal. Beth bynnag, Nos Sul ola' o Fehefin daeth aelodau'r capel ynghyd i ddiolch a dathlu. Paratowyd gwledd gyda chacen hardd wedi ei chrasu gan Eluned Davies-Scott a chadd y ddau dorri'r gacen. Bu'r beirdd wrthi yn canu eu teyrngedau i'r ddeuddyn. Noson hwylus, noson ddiddan, noson o ymhyfrydu fod dau wedi eu cadw cyhyd a'u gwasanaeth i'w capel yn nodedig.

Cyd-chwaraesant yn blantos, a pharhau'n
Ddau ffrind drwy bob achos;
Triw o hyd wrth fyned dros
Eu naw deg - ffrindiau agos.

Dau ystwyth ein llwnc destun - yn naw deg
Eu dau, fel dau ferlyn;
Yn naw deg, dau hynod ŷn;
Yn naw deg fel dau hogyn.

Bydded iddynt iechyd da i'r dyfodol. Bydd Tefor yn cael ei benblwydd ar y 15ed o Orffennaf, ac yn ei ddathlu yn 56 Manor Rise, Yr Eglwys Newydd, a T.W. ar y 18ed o Orffennaf, yntau yn yr un modd yn dathlu yn Greenhurst.

AR ÔL YR EISTEDDFOD

Dwi'n cofio 'nhad yn sôn am yr wythnosau hynny yn union ar ôl diwrnod yr ail ryfel byd. Meibion a merched, a wthiwyd i'r eithaf, yn methu'n lân rhywsut â dygymod â'r gwagle corfforol a meddyliol a brofent yn sgîl yr heddwch. Digon tebyg, yn ôl pob sôn, ydy profiad cannoedd o drigolion Taf Elái, yn oedolion a phlant, ers diwedd y 'Steddfod! Pawb yn falch o'r llonydd, ac eto'n hiraethu am y bwrlwm.

Ar ddiwedd y rhyfel wrth gwrs, aethpwyd ati i harnesu egni'r brwydro i'w ddefnyddio i wireddu'r gobaith ac i adeiladu dyfodol. A ydym ninnau am wneud yr un peth yn Nhaf Elái? Harnesu'r egni a'r brwdfrydedd eisteddfodol, a'i sianelu tuag at wireddu'r gobaith y sonwyd cymaint amdano yn yr Ŵyl, ac i adeiladu dyfodol sicr i'r Gymraeg yn y fro hon.

Bydd hi'n ddiddorol gweld beth fydd argymhellion y gweithgor, dan gadeiryddiaeth Wyn Rees, wrth gyhoeddi canlyniadau'r "arolwg gweithgareddau Cymraeg". Sut ddôs o wrtaith tybed fydd yn addas i droi "egin dw' yn gnwd o ŷd"?